

Notatka z posiedzenia Zespołu do spraw koordynacji działań w systemie szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zagrożeniem wystąpienia COVID-19

29.04.2020

W spotkaniu udział wzięli ministrowie: A. Budzanowska, W. Maksymowicz i S. Skuza. Minister S. Skuza poprosił zgromadzonych rektorów o przedstawienie stanu strat finansowych spowodowanych pandemią w uczelniach.

Głos zabrał rektor Jan Szmidt – Przewodniczący KRASP. Poinformował, że poprosił rektorów poszczególnych uczelni, aby przedstawili szacunkowe straty jakie poniosą/ponoszą w wyniku panującej epidemii; podał za przykład akademie wychowania fizycznego, gdzie prognozowane straty, licząc do września br., wyniosą ok. 2-7 mln zł. Większe uczelnie straty te przewidują na poziomie nawet trzykrotnie czy pięciokrotnie wyższym.

Mniejsze koszty funkcjonowania, jakie oczywiście ponoszą obecnie uczelnie, są nieporównywalne do strat, które są olbrzymie. Im uczelnia większa, tym te straty są bardziej różnorodne, co naturalne. Takie wydarzenia jak konferencje, spotkania o zasięgu krajowym i międzynarodowym, a także wynajem pomieszczeń, były znaczącym dodatkiem do ich budżetu.

Straty związane są także z realizacją projektów - ich realizacja znacznie wyhamowała, wnioski o płatność spływają rzadziej. Odnotowano też opóźnienia w przekazywaniu środków ze strony agencji rządowych – tu rektor J. Szmidt zaapelował do Ministerstwa o reakcję – tak aby projekty mogły być płynnie realizowane. W szczególności uderza to w uczelnie, które mają rozbudowaną część badawczo-projektową.

Przewodniczący KRASP zadał pytanie dotyczące tego, czy – jeśli uczelnia posiada jakieś nadwyżki finansowe – można by się przychylić do przedłużenia okresu lokowania posiadanych wolnych środków na dłużej niż 3 dni, jak to jest obecnie. Rozwiązanie to pomogłoby w odrabianiu poniesionych strat.

W odpowiedzi minister S. Skuza zaproponował wystosowanie odpowiedniego wniosku w tej sprawie do Ministra Finansów; wyszedł też z propozycją, aby – w celu uelastycznienia działań dot. wykorzystania środków z obligacji 2019 roku – nie była do tego potrzebna, jak to jest obecnie, zgoda Prokuratury Generalnej.

Minister S. Skuza zapewnił, że MNiSW podejmuje cały czas starania w opracowaniu formy pomocy uczelniom. Poinformował, że w porozumieniu z Ministerstwem Finansów powstaje „Fundusz COVIDowy”, którego celem będzie m.in. finansowanie strat i działań związanych z koronawirusem. Dotyczyć to ma także uczelni. Ministerstwo wystąpiło też z inicjatywą dot. przekazania uczelniom w 2020 r. 3 miliardów zł w obligacjach skarbowych.

Prawdopodobnie w maju pojawi się nowelizacja ustawy budżetowej na rok bieżący i wtedy informacje te będą bardziej klarowne. Minister S. Skuza zapewnił, że MNiSW będzie się starało maksymalnie pokrywać straty poniesione przez uczelnie; zaproponował również, aby poszczególne uczelnie określiły straty spowodowane pandemią. Minister S. Skuza poinformował też o ogólnych wynikach uczelni za rok 2019 r., podkreślając, że wypadły one bardzo pozytywnie. Tylko dwie nieduże uczelnie z podległych Ministerstwu wykazały deficyt.

Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. W. Nowak zwrócił uwagę na brak ogólnej strategii działania Ministerstwa w dobie pandemii. Przypomniał obawę rektorów z ostatniego posiedzenia

KRASP dot. zmniejszenia wynagrodzeń, a także problem wydłużenia roku akademickiego, np. dla studentów piszących prace magisterskie – co najprawdopodobniej wygeneruje nowe koszty. Prof. W. Nowak zasugerował również prezentację różnorodnych zagrożeń ze strony poszczególnych, jakże różnych uczelni i równocześnie zaapelował, by większą wagę przyłożyć do rozwiązań systemowych.

Minister S. Skuza uspokoił wszystkich, że takie konkretne działania powstają i Ministerstwo jest w trakcie podejmowania strategicznych rozwiązań. Niedługo, okaże się, czy znajdą się dodatkowe środki finansowe, czy to w postaci subwencji czy też obligacji. Zwrócił uwagę, że dopiero w maju wyjaśni się kwestia budżetu i dlatego obecnie jest to jeszcze w sferze planów.

Rektor J. Szmidt wyraził uznanie dla działań, które są podejmowane; zaznaczył, że wszystkie uczelnie są w podobnej sytuacji. Kwestia obligacji jest bardzo ważna; obligacje mogą odciążyć m.in. ten fragment budżetu uczelni, który był przeznaczony na remonty i inwestycje, które nawet finansowane z obligacji będą w stanie ożywić gospodarkę. Rektor zwrócił uwagę na perspektywę systemowych rozwiązań w grupach uczelni, takich jak np. medyczne, artystyczne, itp. Poinformował o powołaniu przez KRASP zespołu kryzysowego, na czele którego stoi prof. Tomasz Szapiro. Zespół ten będzie m.in. proponował, w których obszarach będą potrzebne regulacje na poziomie systemowym. Jednocześnie poinformował, że jeśli ze strony Ministerstwa byłyby jakieś propozycje w zakresie dydaktyki, czy też w zakresie organizacji uczelni, to KRASP będzie na bieżąco we wszystkich obszarach współpracowała, proponując konkretne rozwiązania.

Przewodniczący Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, prof. W. Stankowski, przekazał informację, że materiał dotyczący strat na poszczególnych uczelniach zawodowych jest już niemal gotowy i zostanie on wkrótce przesłany do Ministerstwa. Inwestycje, które zostały rozpoczęte przed ogłoszeniem epidemii, są kontynuowane.

Następnie głos zabrał D. Leżański - Przewodniczący Parlamentu Studentów RP. Wyraził obawę dotyczącą normalnego i sprawnego zakończenia semestru przez studentów i doktorantów. Po odbyciu rozmów z niemal setką samorządów studenckich uczelni, stwierdził, że na większości uczelni nie ma nawet planów działania. Wyraził również niepokój w kwestii opłat za akademiki; studenci wciąż za nie płacą, chcąc utrzymać swoje miejsce. Brakuje, jak stwierdził, realnych rozwiązań.

Rektor J. Szmidt podkreślił, że nie wiadomo jak rozwinie się sytuacja epidemiologiczna, dlatego trudno mówić o konkretnych datach i należy być przygotowanym na każdą ewentualność. Większość uczelni musi sobie odpowiedzieć na pytanie, jak się w tym czasie zorganizować. Trudno dziś stwierdzić, kiedy wrócimy do pełni stacjonarnej działalności i kiedy studenci będą mogli odbyć chociażby te zajęcia, na których obecność fizyczna jest niezbędna. Wiele dyskusji dotyczy samej dydaktyki, z kolei rozmowy o finansach są niezbędne po to, aby jak najlepiej przeprowadzić uczelnie przez ten trudny okres. Przypomniał również, że w maju będziemy przecież znali ustawę budżetową i kilka kwestii się wyjaśni. W każdej uczelni działa bowiem zespół, który pracuje kompleksowo nad wszystkimi sprawami, w tym sprawami dydaktyki. Rektor zaproponował D. Leżańskiemu wspólne wystąpienie do Ministerstwa z propozycjami dotyczącymi tego, jak systemowo powinno być rozwiązane w szkołach wyższych wychodzenie ze stanu pandemii.

Następnie minister A. Budzanowska odniosła się do pakietu ustaw COVIDowych; zwróciła uwagę na kwestię dydaktyki - część uczelni ma wewnętrzny system raportowania i uczelnie mogą się między sobą dzielić takimi rozwiązaniami. Zasugerowała, by każda z uczelni taki system posiadała. Jeśli chodzi o zajęcia praktyczne/laboratoria, to Ministerstwo opracuje wytyczne, by przynajmniej studentom ostatnich lat ułatwić zakończenie toku kształcenia. Pomoc będzie organizowana na bieżąco. Studenci dopuszczeni do zajęć praktycznych, gdy warunki już na to pozwolą, na pewno będą musieli być w jakiś sposób chronieni. Na razie nie ma odpowiedzi na pytania, w jakim systemie to zrobimy i kto za

to zapłaci – tu trwają dyskusje na poziomie rządowym. Pani Minister uważa, że jak najwięcej osób powinno zostać przetestowanych. Ze względu na różne trudności Ministerstwo nie może zapewnić szerokiego dostępu do testów, choć bardzo za tym optuje. Należy więc założyć sytuację, że powszechnie dostępnych testów nie będzie. Być może powinno się izolować i chronić pewne grupy, a dopuszczać do pracy i zajęć tych, którzy mają stwierdzone przeciwciała. Minister A. Budzanowska przypomniała o postulatach, by przesunąć terminy habilitacji i doktoratów. Ponadto, jest nowy pakiet rozwiązań z Ministerstwa Edukacji Narodowej dot. rekrutacji – zostanie to ujęte w poprawce poselskiej. Pani Minister powtórzyła za ministrem S. Skuzą, że ma nadzieję na korektę ustawy budżetowej w maju; zapewniła też, że Ministerstwo będzie się starało chronić to, co jest najcenniejsze w reformie szkolnictwa wyższego. Raczej nie uda się utrzymać podwyżek ze względu na jednoznaczne w całym Rządzie stanowisko, ale trwają starania, by pieniądze, które przewidziano na podwyżki, zostały przeniesione na działania kryzysowe, w tym pokrycie strat.

Minister W. Maksymowicz nawiązał do sytuacji studentów medycyny i konieczności wykonywania zajęć stacjonarnych na tym kierunku studiów, także o niezbędności zachowania środków bezpieczeństwa. Minister poinformował o zakupionych testach i propozycji przeprowadzenia na studentach badań przesiewowych, co może być także przedmiotem ciekawych analiz naukowych.

Minister A. Budzanowska poinformowała, że w porozumieniu z rektorem J. Szmidtem ustaliła, że ostatecznie nie będą wysyłane do uczelni standardowe pytania dotyczące nauczania zdalnego. Pani Minister oczekuje najpierw odpowiedzi od poszczególnych uczelni na pytania, czy posiadają wewnętrzny system raportowania i na jakim polu występują problemy. Ma nadzieję na wypracowanie własnych, wspólnie akceptowalnych standardów w zakresie powracania na uczelnie i w zakresie dydaktyki.

A. Borówka - Przewodniczący Krajowej Reprezentacji Doktorantów podziękował za poparcie postulatu przedłużania terminu wygaszania procedur nadania stopnia doktora i zamykania przewodów doktorskich. Skierował pytanie do pana Ministra S. Skuzy: Czy przewiduje możliwość sfinansowania części kosztów utraconych w badaniach, np. poprzez wypłatę zapomóg? Odnosił się również do wiadomości, jakie dotarły do niego w sprawie opóźnienia stypendiów projakościowych. Minister S. Skuza wraz z Minister A. Budzanowską zapewnili, że stypendia w szkołach doktorskich są zabezpieczone i są wypłacane, natomiast wypłacanie zapomóg nie jest w obecnej sytuacji możliwe, po prostu nie ma na to środków.

Przewodniczący KRD stwierdził, że w dwóch kwestiach dotyczących środowiska doktorantów przekaże Ministerstwu informacje: pierwsza to kwestia kształcenia za pomocą środków porozumiewania się na odległość - część uczelni nie prowadzi ankiet ewaluacyjnych nt. jakości i oceny jakości zajęć dla doktorantów, druga kwestia to próba oszacowania kosztów utraconych w wyniku przerwania badań. Minister Skuza zwrócił uwagę na fakt, że refundacje indywidualne dla osób fizycznych nie są możliwe, natomiast stypendia funkcjonują normalnie.

Minister A. Budzanowska poinformowała, że w najbliższych dniach zostanie przesłane do uczelni tzw. rozporządzenie ewaluacyjne, z krótkim 15-dniowym terminem na zgłoszenie uwag – tak, aby w czerwcu mieć zamkniętą kwestię ewaluacji. Dodała także, że Rada Doskonałości Naukowej zwróciła się do Ministerstwa, aby doprowadzić do sytuacji, w której jak najszybciej można będzie procedurę awansową przeprowadzać w całości w formie elektronicznej. Czy uczelnie są na to gotowe? Pani Minister A. Budzanowska poinformowała, że minister W. Murdzek powołał zespół do spraw elektronicznego dyplomowania oraz sposobu obron; przygotowuje on odpowiednie standardy z tym związane.

Rektor J. Szmidt odniósł się do sprawy elektronicznej bądź „papierowej” archiwizacji dokumentów związanych z decyzjami podejmowanymi przez organy i inne ciała kolegialne uczelni. To jest problem i KRASP będzie apelować do rektorów uczelni o dopilnowanie tej sprawy. Uważa, że najlepszym rozwiązaniem jest jednak posiadanie postaci „papierowych” kopii decyzji, które są obecnie podejmowane.